

Márton Áron-emlékülést tartottak a Parlamentben

Márton Áron püspök emlékére tartottak konferenciát szeptember 26-án a Parlament felsőházi üléstermében, az Országgyűlés Hivatala, a csíkszeredai magyar főkonzulátus, a csíkszentdomokosi Márton Áron Múzeum, a Székelyföld folyóirat és a Lakitelek Népfőiskola közös szervezésében szeptember 26-án.

A rendezvényen részt vett *Jakubinyi György* gyulafehérvári érsek, *Bábel Balázs* kalocsa-kecskeméti érsek, illetve

Lezsák Sándor, az Országgyűlés alelnöke is.

Jakubinyi György Márton Áron püspöki jelmondatáról tartott előadásában arról beszélt, hogy a Szent Márton-i mondat: „*non recuso laborem*” elsődlegesen azt jelenti: „*nem vonakodom a munkától*”, a *labor* szó azonban nemcsak munkát, hanem szenvedést is jelent. Márton Áronról pedig

elmondható, hogy jelmondatát teljesen megélte, „mind a munka, mind a szenvedés irányában” – méltatta az érsek.

A főpásztor szólt arról is, hogy a trianoni békeszerződés után a román állam tíz évig tárgyalta a Szentszékkal, amely a huszonnégy román követelésből hármat végül kénytelen volt elfogadni. Ezek közül a legsúlyosabb, hogy az erdélyi magyarságot „erővel elmagyarosított románoknak és németeknek kellett tekinteni”. Mivel a „visszarománosításuk” nem lehetséges, temesvári német kanonokokat lehet csak kinevezni az egyházmegyéik élére.

1938-ban azonban, amikor megüresedett a püspöki szék, a bukaresti pápai nuncius, *Andrea Cassulo* – akit a székelyek nagyon szerettek – arra kérte a Szentszék, „ne próbálkozzanak ismét német püspököt küldeni Gyulafehérvárra, mert az egyházmegye színmagyar, ráadásul kétharmada székely magyar, akik nehezen viselnének más nemzetiségű főpásztort”. Ő maga ajánlotta Márton Áront a Szentszék figyelmébe, garantálva, hogy a román kormány is el fogja fogadni, hiszen „soha nem exponálta magát szélsőséges magyar nacionalista tüntetésekben” – mondta Jakubinyi György.

Andrea Cassulo ezután gyorsan kinevezte Márton Áront apostoli kormányzóvá,

ahhoz ugyanis nem kellett a román kormány engedélye. Az pedig már nemzetközi diplomáciai bonyodalmat okozott volna, ha a román állam nem fogadja el egy apostoli kormányzó megyéspüspöki kinevezését. Így történhetett, hogy 1938 karácsonyán ismét székely püspöke lett Erdélynek – idézte fel az érsek.

Az ülést vezető *Lezsák Sándor*, az Országgyűlés alelnöke arra emlékeztetett, hogy Márton Áron már egyetemi lelkészként hatalmas népszerűségnek örvendett. Kolozsváron az egyetemi ifjúság hitszónokának szentbeszédeire özönlött a nép, olyannyira, hogy a korabeli lapok arról írtak: „Erdélynek új apostola támadt” – idézte fel. Hozzátette, hogy prédikációit nemcsak a katolikus diákok hallgatták, hanem a református és unitárius teológia növendékei is.

Kiemelte, hogy Erdély püspöke szilárdan védte az „emberi méltóság és a magyarság érdekeit”, és „szembeszállt a mind a barna mind pedig a vörös diktatúrával”. Hozzátette: hívei féltették életét, ezért 1949 pünkösdjén a csíksomlyói búcsú előtt fehér lóra ültették, és „a csángó magyarok tízszoros védőgyűrűvel oltalmazták”. Ezért írta róla a *L'Osservatore Romano* szentszéki napilap, hogy „Áron püspök fehér lován bevonult már a székely nép legendáiba”.

Nagy Mihály Zoltán történész, a Román Kulturális Intézet alelnöke előadásában kifejtette: Márton Áronnak egyházpolitikusként sikerült megőriznie az erdélyi katolikus egyházmegyéket és a romániai római katolikus egyházrészt is.

Szólt arról is, hogy a püspöknek börtönből való szabadulása után „josefinista” egyházpolitikai modellel kellett szembeállnia. Az állam 1955 után már nem az egyházak felszámolására törekedett, hanem arra, hogy érvényesítse akaratát az egyházak fölött. Éppen ezért Márton Áront

folyamatosan megfigyelték, 1964-ben például a Securitate ügynökeinek közel 2200 embert kellett megfigyelniük csak azért, hogy az ő működését nyomon követhessék.

Földváryné Kiss Réka, a Nemzeti Emlékezet Bizottság elnöke előadásában hangsúlyozta Márton Áron feladatvállalását a modern magyar katolicizmus megfogalmazásában és megjelenítésében, a hétköznapi pasztorális, szociális munka során.

A Márton Áronról szóló munkák alapján egy nagy szervezőerejű, hatalmas teherbírási és igen erős akaratú felelős egyházi vezető képe rajzolódik ki, olyan emberé, aki következetes szembenállásával két totális diktatúra árnyékában is példát tudott mutatni – mondta.

További kutatási lehetőségként említette Márton Áron életpályájának összevetését *Ravasz László* református, *Ordass Lajos* evangélikus püspök és *Mindszenty József* bíboros életével. Ezek a párhuzamos életrajzok, a hasonlóságok megmutatása és a különbségek felfedezése szerinte segít mélyebben megérteni a kereszténység és az ateista diktatúra viszonyát.

Dobos Menyhért, a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. vezérigazgatója arról beszélt, hogy a román médiában Márton Áron személyére teljes tiltást rendelt a román állam és a Securitate, így az akkori úgynevezett közszolgálati média anyagában alig maradt róla valami. Féltve őrzött magánarchívumokból azonban kerültek elő anyagok, és „cinikus módon a román állambiztonsági szervek fotósainak jóvoltából is maradtak ránk” emlékek.

Amikor viszont 1990-ben lehetőség nyílt rá, a kolozsvári első független film- és televíziós műhely, a Xantus Film munkatársai azonnal elkezdtek egy Márton Áronról szóló dokumentumfilm készítését. E film jelentősége éppen az, hogy alkotói

felismerték, késlekedés nélkül neki kell állniuk a munkának, így még meg tudták szólaltatni a filmben mások mellett Márton Áron hűgát, valamint *Sztojka Ferencet*, a püspök bizalmasát is – tette hozzá.

Az emlékülésen Bábel Balázs kalocsai kecskeméti érsek *Emberkatedrális* címmel méltatta Márton Áront, *Virt László* szociológus *Németh László* és Márton Áron

(Szerkesztői megjegyzés: Az ünnepi rendezvényen a Parlament Felsőházi termében dr. Issekutz Sarolta és Esztergály Zsófia Zita köszöntötte Dr. Jakubinyi György örmény apostoli kormányzót és tájékoztatták az erdélyi örménység helyzetéről.)

A bécsi mechitaristákhoz zarándokoltak a XII. kerületiek

A kedves Olvasók lassan megszokhatják, hogy a XII. Kerületi Örmény Nemzetiségi Önkormányzat minden lapszámban jelentkezik valamilyen beszámolóval. Ezúttal a bécsi utunkról adunk tájékoztatást.

Az utat rengeteg szervezőmunka előzte meg: elintéztük a buszt, a bécsi helyi közlekedési jegyeket, felhívást tettünk közzé, a könnyebb kezelhetőség érdekében külön drótpostafiókot hoztunk létre, felvettük a kapcsolatot a Bécsi Mechitarista Kongregációval, és a velünk tartó utasainknak apró figyelmességről is gondoskodtunk.

A határon szerencsésen átjutottunk, időben érkezünk Bécsbe. A jó Isten többszörösen is velünk volt, hiszen egy apáca is utazott a csoporttal, s az utat így zarándoklatnak is felfoghattuk. Először természetesen a kongregációhoz mentünk, ahol idegenvezető a terembe lépéskor már az utazás egyik szervezőjét (aki vele felvette

munkásságát hasonlította össze. *Denisa Bodeanu* történész a román titkosszolgálat Márton Áronra vonatkozó dokumentumait mutatta be, felszólaltak továbbá *Kányádi Sándor* költő, valamint *Kovács Gergely* vatikáni posztulátor és *Nagy Zoltán* hittantanár.

Fotó: MTI
MTI/Magyar Kurír

a kapcsolatot) keresztnevéen hívogatta, szöveglongatta. A templomban idegenvezetőnk, *Vahan Hovagimian* atya részletesen ismertette *Mechitar* életútját és a bécsi kongregáció történetét. Megalakulásáig kalandos út vezetett: Mechitar 1701. szeptember 8-án, Mária születésének ünnepén 25 éves korában alapította az első rendet Konstantinápolyban. Az Oszmán Birodalomból azonban menekülniük kellett, s a görög félszigeten, Peloponnészosz északnyugati részén építette fel első kolostorát. Egy évvel később *XI. Kelemen pápa* hivatalosan is engedélyezte az örmény kongregációt, és Mechitárt az első apátnak nevezte ki. Az 1715-ös esztendő újabb nehézségeket hozott, hisz kitört a háború Velence és az Oszmán Birodalom között. A velenceiek elvesztették Peloponnészoszt; Mechitárnak és társainak ismét menekülniük kellett. A lakatlan velencei Szent Lázár-szigetre

1717. szeptember 8-án (Mária születése), a kongregáció alapításának 16. évfordulóján költöztek. Mechitar halála után 25 évvel, *Stephanos Melkonian* apát idején a rend kettévált. 1773-ban 21 pap a velencei házból az Osztrák-Magyar Monarchiához tartozó Triesztbe költözött, kolostoralapítási céllal. Később a pozsonyi békeszerződés (1805) értelmében Trieszt Napóleonhoz került. Mivel a szerzetesek osztrák állampolgárok voltak, az új hatalom diktatórikusan kezelte őket. A rendet megszüntették, javaik nagy részét elkobozták,

1812 júliusában jelent meg A Szent Szűz élete címmel. Szépen gyarapodott a kongregáció: megvették az addig bérelt kapucinus kolostort, valamint Klosterneuburg kolostorát, melyet nyári rezidenciának alakítottak át. Az 1835-ös tűzvész ismét próba elé állította a szerzeteseket: a bécsi épület szinte teljesen újjá kellett építeniük, csak úgy mint a II. világháború után a bombatalálat miatt.

A templom újjáépítését csak 1871-ben kezdehették el *Joseph Kornhäusel* tervei alapján. Az oltárépítmény *Heinrich Ferstel*,

s az atyáknak tovább kellett költözniük. *I. Ferenc császár* engedélyezte számukra a Bécsben való letelepedést. Új otthonként az egykori kapucinus kolostort kapták meg Bécs Szent Ulrik (akkor még) elővárosában. A Triesztben élvezett privilégiumokat megújították, s rövid idő után a nyomda is üzembe állhatott. Ismeretes, hogy már korábban is foglalkoztak könyvnyomtatással, s ez volt az atyák egyetlen jövedelme. A gépek és a betűkészlet egy részét Triesztből megmentették, s ez képezte a nyomda bécsi tevékenységének alapját. Az első bécsi kiadvány örmény nyelven

a neoklasszicista mellékoltár *Theophil Hansen* munkája. A falfestéseket és a Mária védelme oltárképet *Josef Kleinert* készítette 1901-ben, a rendalapítás 200. évfordulójára. A sárga ruhájú angyal mellett az Ararát látható a bárkával.

A kolostor egyik különlegessége a rektóriumban elhelyezett nagyméretű festmény, melyet *Ludwig Schnorr von Carosfeld* készített. A csodálatos kenyérszaporítást megjelenítő mű különlegessége, hogy egyszerre több időben zajló eseményeket látunk: Fülöp, Jakab és egy ifjú kenyeret és halat nyújt Jézusnak, aki közepén